ePublishing

Psychology: the Journal of the Hellenic Psychological Society

Vol 6, No 2 (1999)

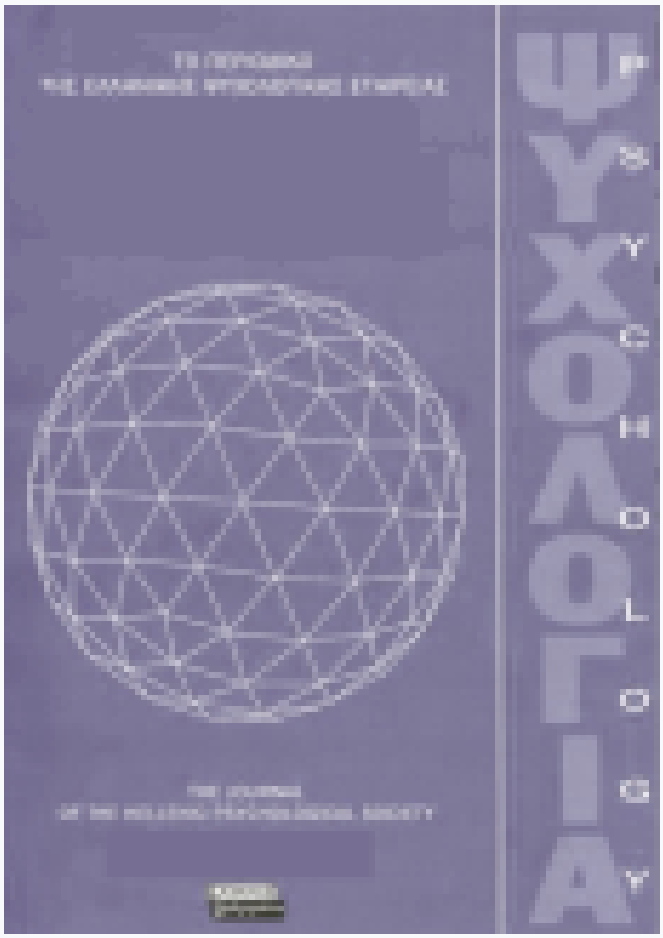

Negative social identity and socio-structural conditions: Their impact on identification and feelings of discontent

Γιώργος Αμπακουμκιν, Χριστίνα Γ. Φαρμάκη, Αλεξάνδρα Χατζή

doi: 10.12681/psy_hps.24317

Copyright © 2020, Γιώργος Αμπακουμκιν, Χριστίνα Γ. Φαρμάκη, Αλεξάνδρα Χατζή

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0.

To cite this article:

Αμπακουμκιν Γ., Γ. Φαρμάκη Χ., & Χατζή Α. (2020). Negative social identity and socio-structural conditions: Their impact on identification and feelings of discontent. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, *6*(2), 189–194. https://doi.org/10.12681/psy_hps.24317

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 26/03/2026 16:39:57

Αρνητική κοινωνική ταυτότητα και κοινωνικο-δομικές συνθήκες: Η επίδρασή τους σε ταύτιση και σε αισθήματα δυσαρέσκειας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΜΠΑΚΟΥΜΚΙΝ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ Γ. ΦΑΡΜΑΚΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΧΑΝΤΖΗ
Πανεπιστήμιο Πατρών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Σύμφωνα με τη θεωρία κοινωνικής ταυτότητας (ΘΚΤ), οι άνθρωποι επιδιώκουν μια θετική συνεισφορά στην αυτοαντίληψή τους μέσω της ταύτισής τους με κοινωνικές ομάδες. Όταν μια ενδοομάδα βρεθεί σε υποδεέστερη θέση από μια εξωομάδα, θεωρείται ότι η κοινωνική ταυτότητα είναι αρνητική. Στην περίπτωση αυτή θα επηρεαστεί η ταύτιση με την ενδοομάδα, η οποία συνεξαρτάται από τις κοινωνικο-δομικές μεταβλητές: Διαπερατότητα, νομιμότητα και σταθερότητα. Στην παρούσα μελέτη εξετάσαμε κατ' αρχήν τη δυνατότητα υλοποίησης πειραματικού σχεδίου με σενάριο. Επίσης εξετάσαμε την επίδραση της διαπερατότητας και της νομιμότητας σε ταύτιση και αισθήματα δυσαρέσκειας. Τα αποτελέσματα συζητούνται στα πλαίσια της ΘΚΤ και της θεωρίας σχετικής αποστέρησης (ΘΣΑ).

Λέξεις κλειδιά: Αρνητική κοινωνική ταυτότητα, κοινωνικο-δομικές μεταβλητές, σχετική αποστέρηση.

Μία από τις πλέον βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις για τη μελέτη ατομικής και ομαδικής συμπεριφοράς μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο είναι η Θεωρία της Κοινωνικής Ταυτότητας (ΘΚΤ) (Tajfel & Turner, 1979). Μία βασική παραδοχή της ΘΚΤ είναι ότι οι άνθρωποι επιδιώκουν να έχουν μια θετική αυτοαντίληψη, μια συνισταμένη της οποίας είναι η θετική κοινωνική ταυτότητα. Η έννοια της "κοινωνικής ταυτότητας" αναφέρεται στις όψεις της αυτοεικόνας του ατόμου που πηγάζουν από τις κοινωνικές ομάδες στις οποίες το άτομο θεωρεί ότι ανήκει, και είναι θετική ή αρνητική ανάλογα με το αποτέλεσμα της κοινωνικής σύγκρισης μεταξύ της ομάδας υπαγωγής *(ενδοομάδα)* με κάποια/ες άλλη/ες *(εξωομάδα/ες)*. Η δομή αυτής της ιεραρχικής θέσης των ομάδων χαρακτηρίζεται από τρεις *κοινωνικο-δομικές μεταβλητές* (ΚΔΜ): Τη *διαπερατότητα* των ορίων της ομάδας (βαθμός ευχέρειας εξόδου από την ομάδα), τη *νομιμότητα* (βαθμός θεμιτότητας της διαφοράς θέσης) και τη *σταθερότητα* (βαθμός μονιμότητας της διαφοράς θέσης). Μία κατάσταση αρνητικής κοινωνικής ταυτότητας (χαμηλή θέση σε σχέση με μια εξωομάδα) αναμένεται να επηρεάζει αρνητικά την ταύτιση με την ενδοομάδα. Επιπλέον, ο βαθμός ταύτισης επηρεάζεται από τις ΚΔΜ: Υψηλός βαθμός διαπερατότητας ή και νομιμότητας ή και

Σημείωση: Ευχαριστούμε θερμά την Αλεξάνδρα Ανδρούσσου, την Αναστασία Καλαντζή-Azizi, και το Σπύρο Κρίβα που μας βοήθησαν να έχουμε πρόσβαση σε άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα, καθώς και τα ίδια τα -ανώνυμα- άτομα που έλαβαν μέρος εθελοντικά στην έρευνα ως συμμετέχοντες.
Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στο παρόν άρθρο προέρχονται από την εργασία του πρώτου συγγραφέα για τη διδακτορική του διατριβή.

Διεύθυνση: Γεώργιος Αμπακούμκιν, Αχιλλέως 25, 175 62 Π. Φάληρο, Αθήνα. E-mail: gabak@hol.gr

σταθερότητας επιδρά αρνητικά στην ταύτιση.

Μία άλλη προσέγγιση, η οποία συχνά εξετάζεται παράλληλα, ή και σε αντιπαράθεση με τη ΘΚΤ, είναι η Θεωρία της Σχετικής Αποστέρησης (ΘΣΑ) (Crosby, 1976). Κεντρική της ιδέα είναι ότι η "ευεξία" ατόμων ή ομάδων προσδιορίζεται από τα αποτελέσματα των συγκρίσεων με άλλα άτομα ή ομάδες και όχι αντικειμενικά. Κρίσιμο στοιχείο είναι και εδώ το αρνητικό αποτέλεσμα σύγκρισης, ενώ η τυπική κατάσταση σχετικής αποστέρησης περιγράφεται ως μία, κατά κύριο λόγο, δυσθυμία ή δυσαρέσκεια, η οποία ενισχύει ένα κίνητρο για την άρση της. Μία βασική διαφορά από τη ΘΚΤ έγκειται στην έμφαση στο συναισθηματικό στοιχείο, ενώ ένας παραλληλισμός είναι ότι οι καταστάσεις σχετικής αποστέρησης θα περιγράφονταν από τη ΘΚΤ ως μη νόμιμες.

Όσον αφορά τη ΘΚΤ, η έρευνα σε σχέση με τις ΚΔΜ δεν υπήρξε ιδιαίτερα εκτεταμένη έως τώρα. Από τις πειραματικές έρευνες ξεχωρίζει η δουλειά της Ellemers και των συνεργατών της (βλ. Ellemers, 1993 για μια επισκόπηση). Τα βασικά τους συμπεράσματα σε σχέση με καταστάσεις αρνητικής κοινωνικής ταυτότητας είναι: Η υψηλή διαπερατότητα, καθώς και η υψηλή σταθερότητα επιδρούν αρνητικά στην ταύτιση, ενώ η ταύτιση αυξάνεται όταν η κατάσταση εκλαμβάνεται ταυτόχρονα ως μη σταθερή και μη νόμιμη.

Οι περισσότερες έρευνες πεδίου έχουν γίνει στο πλαίσιο της ΘΣΑ (βλ. Mummendey, Mielke, Wenzel, Klink, Blanz, Kanning, & Haeger, 1995). Πρόσφατα, όμως, σε μια εκτεταμένη διαχρονική έρευνα πεδίου στο πλαίσιο της ΘΚΤ οι Mummendey et al. (1995) βρήκαν, μεταξύ άλλων, ότι η διαπερατότητα επιδρά αρνητικά στην ταύτιση, η σταθερότητα θετικά, ενώ δε διαπίστωσαν επίδραση της νομιμότητας. Σε μια έρευνα πεδίου από τον ελλαδικό χώρο, οι Χαντζή, Ευθυμίου, & Κιοσέογλου (1996) βρήκαν υψηλή ταύτιση κάτω από συνθήκες χαμηλής διαπερατότητας, είτε αυτές χαρακτηρίζονταν από υψηλή νομιμότητα και σταθερότητα, είτε από χαμηλή.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω ευρήματα, και οι τρεις ΚΔΜ επηρεάζουν την ταύτιση, δεν υπάρχει όμως ομοφωνία ως προς το είδος της επίδρασής τους. Στην παρούσα έρευνα εξετάστηκε η επίδραση των ΚΔΜ στην ταύτιση, καθώς και σε μια μεταβλητή, πιο τυπική για τη ΘΣΑ, τα αισθήματα δυσαρέσκειας. Ο βασικός στόχος όμως ήταν να εξετάσουμε κατά πόσο μπορούμε να χειριστούμε ΚΔΜ με μια σχετικά απλή και οικονομική μέθοδο, το σενάριο.

Λόγω ρεαλιστικών περιορισμών (έκταση ερωτηματολογίου, αυξημένος χρόνος συμπλήρωσης) χειριστήκαμε δύο ΚΔΜ, τη διαπερατότητα και τη νομιμότητα. Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω ευρήματα, με βάση τη ΘΚΤ αναμέναμε δύο κύριες επιδράσεις: α) στη συνθήκη υψηλής διαπερατότητας η ταύτιση θα είναι χαμηλότερη απ' ό,τι στη συνθήκη χαμηλής διαπερατότητας, β) στη συνθήκη υψηλής νομιμότητας η ταύτιση θα είναι χαμηλότερη απ' ό,τι στη συνθήκη χαμηλής νομιμότητας. Με βάση τη ΘΣΑ, αναμέναμε μια κύρια επίδραση της νομιμότητας: Στη συνθήκη υψηλής νομιμότητας η ένταση των αρνητικών συναισθημάτων θα είναι χαμηλότερη απ' ό,τι στη συνθήκη χαμηλής νομιμότητας.

Μέθοδος

Σχέδιο της έρευνας

Χρησιμοποιήσαμε ένα σενάριο με σκοπό να δημιουργήσουμε μια κατάσταση αρνητικής κοινωνικής ταυτότητας στους συμμετέχοντες στην έρευνα ως συνέπεια της διαφοράς θέσης μετά από ένα αρνητικό αποτέλεσμα σύγκρισης μεταξύ ενδοομάδας και εξωομάδας. Ο χειρισμός της διαπερατότητας και της νομιμότητας έγινε με ένα παραγοντικό σχέδιο 2 x 2. Η σταθερότητα κρατήθηκε σταθερή (υψηλή). Οι εξαρτημένες μετρήσεις έγιναν με ερωτηματολόγιο.

Συμμετέχοντες

Έλαβαν μέρος 44 φοιτήτριες και 2 φοιτητές των Πανεπιστημίων Πατρών και Αθήνας ηλικίας 18-36 ετών (Μ.Ο.=21.37). Οι συμμετέχοντες στην έρευνα κατανεμήθηκαν τυχαία στις πειραματικές συνθήκες.

Χειρισμός των ανεξάρτητων μεταβλητών

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα έπρεπε να φανταστούν ότι βρίσκονται στη θέση του/της πρωταγωνιστή/ριας του σεναρίου. Ο/Η πρωταγωνιστής/στρια είναι ένας/μία παιδίατρος που εργάζεται ως γιατρός και ερευνητής/ήτρια σε μια ομάδα εργασίας ενός νοσοκομείου παίδων (ενδοομάδα). Γίνεται αναφορά σε μια συγκρίσιμη ομάδα εργασίας ενός άλλου νοσοκομείου (εξωομάδα). Η αρνητική κοινωνική ταυτότητα εισάγεται μέσω του στοιχείου ότι η εξωομάδα - σε αντίθεση με την ενδοομάδα - πέτυχε χρηματοδότηση για ένα σημαντικό ερευνητικό πρόγραμμα. Η υψηλή σταθερότητα εισάγεται με το στοιχείο, ότι η επόμενη αντίστοιχη ευκαιρία θα παρουσιαστεί μετά από πέντε χρόνια. Ο χειρισμός της νομιμότητας γίνεται μέσω της απόδοσης των αιτίων του αποτελέσματος από τον/την πρωταγωνιστή/ριας, είτε στην καλύτερη ερευνητική πρόταση της εξωομάδας (υψηλή νομιμότητα), είτε στις σχέσεις των μελών της εξωομάδας με το γραμματέα του αρμόδιου Υπουργείου (χαμηλή νομιμότητα). Ο χειρισμός της διαπερατότητας γίνεται με αναφορά στην προκήρυξη μιας θέσης εργασίας στην εξωομάδα. Είτε ο/η πρωταγωνιστής/ρια θα είχε αρκετές πιθανότητες να προσληφθεί (υψηλή διαπερατότητα), είτε όχι (χαμηλή διαπερατότητα). Η διατύπωση του κειμένου ήταν τέτοια, ώστε να αποφευχθεί πιθανή σύγχιση διαπερατότητας και ατομικής ικανότητας.

Διαδικασία και εξαρτημένες μετρήσεις

Οι συμμετέχοντες λάμβαναν ένα φυλλάδιο που περιείχε οδηγίες, μία από τις τέσσερεις παραλλαγές του σεναρίου (2: υψηλή/χαμηλή διαπερατότητα x 2: υψηλή/χαμηλή νομιμότητα) και το ερωτηματολόγιο. Οι εξαρτημένες μετρήσεις ελήφθησαν μέσω του ερωτηματολογίου, στο οποίο χρησιμοποιήθηκαν κλίμακες τύπου Likert με τιμές 1 έως 7 και περιλάμβαναν: α) ελέγχους χειρισμού (βλ. Mummendey et al., 1995) για τη θέση της ομάδας (τρεις ερωτήσεις, α=.50, π.χ. "Οι συνάδελφοι του άλλου νοσοκομείου είναι σε καλύτερη μοίρα από εμένα και τους συναδέλφους μου"), τη σταθερότητα (δύο ερωτήσεις, α=.47, π.χ. "Δε θα υπάρξει εύκολα αλλαγή ανάμεσα στις δυνατότητες έρευνας που υπάρχουν στο νοσοκομείο μου σε σχέση με τις δυνατότητες που υπάρχουν στο άλλο νοσοκομείο"), τη νομιμότητα (τρεις ερωτήσεις, α=.85, π.χ., "Νομίζω ότι το άλλο νοσοκομείο, συγκριτικά με το δικό μου, άξιζε αυτό το κονδύλι έρευνας") και τη διαπερατότητα (τρεις ερωτήσεις, α=.81, π.χ., "Ό,τι και να κάνω, δεν έχω τη δυνατότητα να προσληφθώ στο άλλο νοσοκομείο")· β) ερωτήσεις σχετικές με την ταύτιση με την ενδοομάδα (Ellemers, van Knippenberg, de Vries, & Wilke, 1988, βλ. και Ellemers, 1993) (εννέα ερωτήσεις, α=.87, π.χ., "Νομίζεις, μιλώντας γενικά, ότι έχεις περισσότερα κοινά στοιχεία με μέλη της ομάδας του νοσοκομείου σου, από ό,τι με μέλη ομάδων άλλων νοσοκομείων;"), και γ) ερωτήσεις σχετικές με αισθήματα δυσαρέσκειας (βλ. Mummendey et al., 1995) (δύο ερωτήσεις, α=.58, π.χ., "Η απόφαση του Υπουργείου με δυσαρέστησε πολύ").

Αποτελέσματα

Έλεγχοι χειρισμού

Θέση ομάδος: Η αντίληψη των συμμετεχόντων για τη θέση της ενδοομάδας ήταν προς την αναμενόμενη κατεύθυνση (Μ.Ο.=4.12). Το δείγμα χωρίστηκε σε δύο μέρη με βάση το θεωρητικό μέσο (4.00) της κλίμακας και ο στατιστικός έλεγχος των συχνοτήτων επιβεβαίωσε την αναμενόμενη κατανομή (χ^2=4.26, df=1, $p<.05$).

Σταθερότητα: Η αντίληψη της σταθερότητας ήταν προς την αναμενόμενη κατεύθυνση (Μ.Ο.=4.49) και η αναμενόμενη κατανομή επιβεβαιώθηκε στατιστικά (χ^2=12.52, df=1, $p<.001$).

Νομιμότητα: Η κλίμακα μέτρησης της αντίληψης της νομιμότητας υποβλήθηκε σε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητες μεταβλητές τη νομιμότητα και τη σταθερότητα. Όπως αναμενόταν, προέκυψε μόνο μία κύρια επίδραση του παράγοντα νομιμότητα [$F(1,42)=35.36$, $p<.001$] (συνθήκη υψηλής νομιμότητας: Μ.Ο.=4.93, και χαμηλής: Μ.Ο.=2.49).

Διαπερατότητα: Η ανάλυση διακύμανσης για την κλίμακα αντίληψης διαπερατότητας ανέδειξε μία κύρια επίδραση της διαπερατότητας [F(1,42)=5.51, p<.05] (συνθήκη υψηλής διαπερατότητας: Μ.Ο.= 5.14, και χαμηλής: Μ.Ο.=4.30).

Εξαρτημένες μεταβλητές

Ταύτιση: Για τη στατιστική ανάλυση δε χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα ταύτισης, επειδή για λόγους συγκρισιμότητας υιοθετήσαμε την ίδια διαδικασία που ακολούθησαν άλλες έρευνες (Ellemers, 1993. Ellemers et al., 1988), όπου χρησιμοποιήθηκαν οι παραγοντικές τιμές του πρώτου παράγοντα μιας παραγοντικής ανάλυσης (κύριων συνιστωσών) των ερωτήσεων. Στην παρούσα έρευνα, το διάγραμμα παραγόντων υπέδειξε την εξαγωγή ενός και μόνο παράγοντα, ο οποίος είχε ιδιοτιμή 4.58 και εξηγούσε το 50.9% της διακύμανσης. Όλα τα φορτία των ερωτήσεων ήταν μεγαλύτερα από .45. Τα αποτελέσματα της παρούσας παραγοντικής ανάλυσης είναι απολύτως συγκρίσιμα με εκείνα της Ellemers και συνεργατών. Η ανάλυση διακύμανσης των παραγοντικών τιμών (Πίνακας 1) δεν ανέδειξε στατιστικώς σημαντικά αποτελέσματα. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα δε διαφέρουν ως συνέπεια της χρήσης κλίμακας ή παραγοντικών τιμών, οι οποίες, ενδεικτικά, παρουσιάζουν συσχέτιση r=.995.

Δυσαρέσκεια: Η ανάλυση διακύμανσης για τη μέτρηση των αποκρίσεων δυσαρέσκειας (Πίνακας 1) ανέδειξε μια κύρια επίδραση της νομιμότητας [(F(1,42)=6.13, p<.05)]: Στη συνθήκη υψηλής νομιμότητας η ένταση των αισθημάτων δυσαρέσκειας ήταν χαμηλότερη (Μ.Ο.=5.52) απ' ό,τι στη συνθήκη χαμηλής νομιμότητας (Μ.Ο.=6.30).

Συζήτηση

Το βασικό μας ερώτημα αφορούσε την καταλληλότητα της μεθόδου που χρησιμοποιήσαμε για το χειρισμό των μεταβλητών, δηλαδή του σεναρίου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ελέγχων χειρισμού, η απάντηση είναι μάλλον θετική. Οι υποθέσεις που στηρίζονται στη ΘΚΤ ως προς την επιρροή των ΚΔΜ στην ταύτιση δεν επιβεβαιώθηκαν. Αντίθετα, επιβεβαιώθηκε η υπόθεση που στηρίζεται στη ΘΣΑ ως προς την επιρροή της νομιμότητας στα αισθήματα δυσαρέσκειας. Σε συνδυασμό με τη γενική έλλειψη επίδρασης της διαπερατότητας, τα αποτελέσματα μπορούν να ερμηνευτούν καλύτερα από τη σκοπιά της ΘΣΑ, παρά από εκείνη της ΘΚΤ.

Είναι, τελικά, τα αποτελέσματα τόσο απορριπτικά για τη ΘΚΤ; Όπως δείχνουν και άλλες έρευνες (Ellemers, 1993), όταν η σταθερότητα είναι υψηλή, οι συνθήκες νομιμότητας και διαπερατότητας δεν επιφέρουν κατ' ανάγκη μεγάλες

Πίνακας 1

Μέσοι όροι εξαρτημένων μεταβλητών στις συνθήκες νομιμότητας και διαπερατότητας

	Συνθήκες			
Εξαρτημένες μεταβλητές	Ν+Δ+	Ν-Δ+	Ν+Δ-	Ν-Δ-
Ταύτιση	-.01	.04	-.52	.49
Δυσαρέσκεια	5.67	6.42	5.36	6.18

Συντομογραφίες:
Ν+: υψηλή νομιμότητα, Ν-: χαμηλή νομιμότητα
Δ+: υψηλή διαπερατότητα, Δ-: χαμηλή διαπερατότητα

διαφοροποιήσεις στο βαθμό ταύτισης. Επιπλέον, πρέπει να ξεκαθαριστεί κατά πόσο αποκλείονται δύο τουλάχιστον άλλες εκδοχές ερμηνείας των αποτελεσμάτων: Μια μεθοδολογική και μια πολιτισμική.

Η μεθοδολογική εκδοχή αφορά την αναποτελεσματικότητα του χειρισμού της διαπερατότητας ως λόγου για την απουσία αντίστοιχων αποτελεσμάτων, καθώς ο μέσος όρος αντίληψης διαπερατότητας στη συνθήκη χαμηλής διαπερατότητας βρισκόταν στην πλευρά της κλίμακας, που, θεωρητικά, εκφράζει υψηλή διαπερατότητα. Ακόμη όμως και αν θεωρηθεί ότι οι συμμετέχοντς αντιλαμβάνονταν και τις δύο συνθήκες ως διαπερατές, ο έλεγχος χειρισμού έδειξε ότι υπάρχει διαφορά αντίληψης μεταξύ των συνθηκών. Έτσι, ακόμη και αν ο χειρισμός χαρακτηριστεί ασθενής, είναι δύσκολο να θεωρηθεί και αναποτελεσματικός. Ως εκ τούτου, αυτό δε θα αρκούσε για να επικαλυφθούν τυχόν αντίστοιχα αποτελέσματα στις εξαρτημένες μετρήσεις.

Η πολιτισμική εκδοχή αφορά το πλαίσιο (ελλαδικός χώρος) στο οποίο έγινε το πείραμα, καθώς τα περισσότερα ευρήματα αναφορικά με ΘΚΤ και ΘΣΑ προέρχονται από χώρους "δυτικής κουλτούρας". Μία υπόθεση θα μπορούσε να είναι ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν περισσότερο διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, παρά, π.χ., μια υπεροχή της ΘΣΑ απέναντι στη ΘΚΤ. Εάν όντως ο χώρος συνιστά ένα διαφορετικό πλαίσιο, θα έμοιαζε εύλογο να αναμένουμε διαφορετικούς τρόπους αντίληψης (π.χ., ως προς την ιεράρχηση των ΚΔΜ) και απόκρισης (π.χ., η δυσμενής επίπτωση της χαμηλής νομιμότητας να αφορά κυρίως συναισθήματα) σε μια κατάσταση αρνητικής κοινωνικής ταυτότητας, κάτι που δεν αντιβαίνει στο πνεύμα της ΘΚΤ (Mummendey et al., 1995). Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ρόλος του πολιτισμικού πλαισίου δεν εμφανίζεται, με βάση τα αποτελέσματα, σημαντικός σε επίπεδο μετρήσεων, καθώς για τη μέτρηση της ταύτισης έχουμε σχεδόν πανομοιότυπα αποτελέσματα με αυτά της Ellemers και συνεργατών (Ellemers, 1993. Ellemers et al., 1988). Όμως, η επίδραση του πολιτισμικού πλαισίου σε επίπεδο αντίληψης των ΚΔΜ και σε επίπεδο αποκρίσεων στην αρνητική κοινωνική ταυτότητα παραμένει ένα σημείο προς διερεύνηση.

Βιβλιογραφία

Crosby, F. (1976). A model of egoistical relative deprivation. *Psychological Review, 83,* 85-113.

Ellemers, N. (1993). The influence of socio-structural variables on identity management strategies. In W. Stroebe & M. Hewstone (Eds.), *European review of social psychology,* (Vol. 4, pp. 27-57). Chichester, UK: Wiley.

Ellemers, N., van Knippenberg, A., de Vries, N., & Wilke, H. (1988). Social identification and permeability of group boundaries. *European Journal of Social Psychology, 18,* 497-513.

Χαντζή, Α., Ευθυμίου, Γ., & Κιοσέογλου, Γ. (1996). Διαστάσεις της έννοιας του οπαδού ποδοσφαιρικής ομάδας: Ανάλυση στο πλαίσιο της θεωρίας της κοινωνικής ταυτότητας. Στο Γ. Θεοδωράκης & Α. Παπαϊωάννου (Επιμ. Έκδ.), *Πρακτικά. Αθλητική ψυχολογία: Νέες τάσεις και εφαρμογές* (σ. 103-110). Κομοτηνή: SALTO.

Mummendey, A., Mielke, R., Wenzel, M., Klink, A., Blanz, M., Kanning, U. P., & Haeger, G. (1995, February). *Socio-structural characteristics of intergroup relations and identity management strategies: A field study in East Germany of 1992. (Berichte aus dem Psychologischen Institut IV).* Muenster, Germany: University of Muenster.

Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of social conflict. In W. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.

Negative social identity and socio-structural conditions: Their impact on identification and feelings of discontent

GEORGIOS ABAKOUMKIN, CHRISTINA G. FARMAKI, ALEXANDRA HANTZI
University of Patras, Greece

ABSTRACT According to social identity theory (SIT), people strive for a positive contribution to their self-concept through identification with social groups. When an ingroup happens to have a lower status than an outgroup, social identity is supposed to be negative. In such a case there will be an influence on the identification with the ingroup, which also depends on three socio-structural variables, namely permeability, legitimacy, and stability. In the present study we examined the possibility of an experimental design using a scenario, and also the impact of permeability and legitimacy on identification and feelings of discontent. Results are discussed in the context of SIT and relative deprivation theory.

Keywords: Negative social identity, relative deprivation, socio-structural variables.

Address: Georgios Abakoumkin, Achilleos 25, 175 62 P. Faliro, Athens, Greece. E-mail gabak@hol.gr